kona čís. 562/1919 Sb. z. a n. — a to, jak plyne z důvodů rozsudkových, jedině proto, že by podle názoru nalézacího soudu veřejný zájem vylučoval podle § 35 zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n. podmíněný odklad výkonu trestu pro trestný čin spáchaný obsahem tiskopisu a že je tudíž podmíněné odsouzení podle § 42 posléze uvedeného zákona vyloučeno.

Výrokem nalézacího soudu, že podmíněný odklad výkonu trestu uloženého za přestupek zanedbání povinné péče podle čl. III, čís. 3 a 5 zákona z 15. října 1868, čís. 142 ř. z. ve znění § 42 zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n., je podle § 35 a tudíž i podle § 42 zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n. vyloučen, byl porušen zákon v ustanovení §§ 35 a 42 zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n.

Ustanovení § 35 zákona na ochranu republiky čís. 50/1923 Sb. z. a n. neplatí pro přestupek zanedbání povinné péče podle čl. III, čís. 3 a 5 zák. čís. 142/1868 ř. z. ve znění § 42 zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n. Tento přestupek není přestupkem podle zákona na ochranu republiky po rozumu § 35 tohoto zákona, nýbrž je, ač § 42 zákona na ochranu republiky mění znění čl. III, čís. 5 zákona čís. 142/1868 ř. z., přestupkem podle tohoto posléze zmíněného zákona. Že tomu tak je, plyne ze znění prvního odstavce § 42 zákona na ochranu republiky a z poslední věty tohoto paragrafu, jež platí nepochybně jen pro přečin zanedbání povinné péče v posledním odstavci tohoto paragrafu uvedený. Není-li však přestupek zanedbání povinné péče podle čl. III, čís. 5 zákona čís. 142/1868 ř. z. ve znění § 42 zákona na ochr. rep. nikdy přestupkem podle zákona na ochranu republiky po rozumu § 35 tohoto zákona, je zřejmo, že ustanovení tohoto posléze zmíněného paragrafu pro něj neplatí (rozh. čís. 5410 Sb. n. s.).

Opačný, právně pochybený a důvod zmatečnosti podle § 281, č. 11 tr. ř. zakládající názor nalézacího soudu měl za následek, že tento soud, maje neprávem za to, že podmíněný odklad výkonu trestu jest již z důvodů veřejného zájmu vyloučen, nezkoumal a neuvažoval — přes uvádění § 1 zákona o podm. odsouzení v rozsudkovém výroku — o tom, zda jsou jinak splněny podmínky pro povolení podmíněného odkladu výkonu trestu uvedené v § 1 zákona čís. 562/1919 Sb. z. a n., či není-li podmíněný odklad výkonu trestu vyloučen podle § 2 tohoto zákona.

Jelikož právě uvedeným a zákon porušujícím postupem nalézacího soudu utrpěli odsouzení zřejmou újmu, kterou vzhledem k pravoplatnosti rozsudku jinak odčiniti nelze, bylo vyhověti zmateční stížnosti podle § 33 tr. ř. generální prokuraturou k zachování zákona vznesené a podle § 292 tr. ř. uznati právem, jak se stalo.

Čís. 6346.

K otázce příčinné souvislosti mezi jednáním a výsledkem.

Ke skutkové podstatě podle § 335 tr. zák. stačí po stránce subjektivní, že pachatel mohl postřehnouti, že svým jednáním (opominutím)

může přivoditi ohrožení statků uvedených v § 335 tr. zák. Není třeba, aby předvídal sám výsledek, nebo aby si uvědomil (mohl uvědomiti), jakým způsobem nastane.

K otázce trestnosti opominutí.

Rozsah zaměstnavatelovy povinnosti zabezpečiti dělníka, jehož používá k pracem, které jsou nutně neb aspoň pravidelně spojeny s nebezpečím pro jeho život, zdraví nebo tělesnou bezpečnost.

Majitel podniku po továrensku provozovaného nezbavuje se všech povinností k ochraně života, zdraví a bezpečnosti dělníků tím, že ustanoví odborníky pro technické vedení podniku, zejména ne těch povinností, které mu osobně ukládá živnostenský řád.

(Rozh. ze dne 6. června 1939, Zm I 717/38.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného A. do rozsudku krajského soudu, pokud jím byl obžalovaný A. uznán vinným přečinem podle § 335 tr. zák., vyhověl však zmateční stížnosti státního zastupitelství, zrušil napadený rozsudek ve výroku zprošťujícím obžalovaného B. jako zmatečný a vrátil věc prvému soudu k novému projednání a rozhodnutí v rozsahu zrušení.

Z důvodů:

Zmateční stížnosti obžalovaného A. nelze přisvědčiti. — — —

S hlediska zmatku podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. uplatňuje stěžovatel A. především, že není dána příčinná souvislost mezi zjištěným nedbalým jednáním obžalovaného A. spočívajícím v tom, že dal D-ovi rozkaz k moření víček, ač šlo o dělníka v tomto oboru práce nezkušeného a ač ho nepoučil, a mezi smrtí tohoto dělníka.

Tento náhled opírá stížnost o předpoklad, 1. že D. byl přistižen při moření, tedy při provádění příkazu stěžovatelova, v němž spatřuje rozsudek jeho nedbalé jednání, byl pokutován mistrem J. proto, že šel do mořírny bez jeho svolení a že zkazil svou neznalostí vodní sklo, že však D. nedbaje tohoto zákazu a pokuty šel do mořírny znovu a mořil tam opět, a to po dobu asi 5 minut, 2. že se teprve tímto neodborným ponecháním víček v kyselině po dobu asi 5 minut místo několika vteřin vyvinulo takové množství jedovatých nitrosních výparů, jichž prudkost a množství stoupá s délkou doby moření, takže se vyvinulo za tuto dobu značné množství, které ohrozilo život D. a zavinilo jeho smrt. Z těchto skutečností dovozuje stížnost závěr, že smrt byla přivoděna teprve působením výparů, které vznikly mořením prováděným D. poté, když byl pozastaven a pokutován J-em a přes tento zákrok. Stížnost míní, že uvedeným zákrokem osoby odpovědné za mořírnu, kterým byl D-ovi zprostředkován zákaz prováděti moření a vstupovati do mořírny vůbec, byl přerušen příčinný vývoj vzniklý příkazem stěžovatelovým, ježto tento příkaz byl zbaven účinnosti opačným příkazem (zákazem) J-ovým, a že si D. zavinil smrt výhradně sám tím, že nedbal zákazu a pokuty mistra J.

Námitce nelze přisvědčiti. Okolnost, že si D. počínal při moření naprosto neodborně, což je patrno z toho, že nechal, jak rozsudek zjišťuje, víčka v kyselině asi 5 minut místo několika vteřin a že se tázal podle zjištění soudu stížností nenapadeného M. poté, když podle vlastního sdělení učiněného tomuto svědku mořil víčka již asi 5 minut, jak dlouho se má moření prováděti, — z kteréhožto zjištění, opřeného o uvedenou výpověď, vyplývá i závěr, že D. byl při provádění příkazu stěžovatelova bezradný a nebyl jím poučen — nemůže stěžovatele zbaviti odpovědnosti, kdyžtě jeho zavinění spočívá právě v tom, že pověřil prací vyžadující znalostí pochodu moření dělníka v tomto oboru nezapracovaného, aniž ho poučil, jak si má počínati. Nutno připustiti, že D. jednal neopatrně, jestliže se skutečně vrátil do mořírny poté, kdy mu bylo vytknuto odpovědným správcem mořírny J., že tam vešel a mořil bez jeho svolení, a pokračoval-li dále v moření, což rozsudek připouští. Než ani tato okolnost není způsobilá vyloučiti příčinnou souvislost mezi zjištěným nedbalým jednáním obžalovaného A. a smrtí D., neboť k tomu, že se D. vrátil poté, kdy byl pokutován J-em, do mořírny a pokračoval tam v moření, dal podnět obžalovaný svým příkazem D-ovi, aby omořil víčka, tedy svým jednáním, které bylo nedbalé proto, že nepoučil tohoto nezapracovaného dělníka, ač věděl, že mořicí proces je vzhledem k vývinu otravných výparů nebezpečný pro statky uvedené v § 335 tr. z., a nepostaral se tudíž o to, aby bylo zabráněno možnému a předvídatelnému ohrožení D., a také neodvolal sám příkaz daný tomuto jemu podřízenému dělníku. Obžalovaný byl by prost odpovědnosti jen, kdyby souvislá řada událostí byla přerušena vedlejší příčinou, která začíná novou a zcela samostatnou příčinnou řadu. Za takovou nelze uznat stížností vytýkané a výše uvedené počínání D., neboť jde jen o další článek příčinné řady a událost způsobenou činem samým (§ 134 tr. z. na konci). Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu není pak třeba, aby výsledek nastal výhradně z konání nebo opominutí pachatelova; postačí, byl-li jednou z několika podmínek, bez níž by bylo nedošlo k trestnému výsledku vzniklému spolupůsobením jistého počtu okolností nebo sil, z nichž každá představuje podmínku výsledku a jichž celek tvoří jeho příčinu.

Poněvadž námitka nedostatku příčinné souvislosti mezi jednáním stěžovatelovým a smrtelným výsledkem se jeví neopodstatněnou již s uvedeného hlediska, není třeba se jí dále zabývati, zejména po té stránce, je-li rozsudkovými zjištěními, jimiž je stěžovatel vázán při provádění hmotněprávního zmatku (§ 288, odst. 2, čís. 3 tr. ř.), ospravedlněn předpoklad stížnosti, že se t e p r v e při moření a v důsledku moření prováděného po zákroku J. vyvinulo takové množství nitrosních par, že ohrozilo život D. a přivodilo jeho smrt.

Dále vytýká stěžovatel nedostatek subjektivní stránky činu námitkou, že nemohl předvídati, že si D. bude počínati tak dalece neodborně, že ponechá mořené předměty v kyselině plných 5 minut, že nemohl ani předvídati, že J. nebude přítomen ve svém oddělení, že mořírna bude otevřená a bez dozoru, naopak musil předpokládati přítomnost J. a jeho dozor nad mořením, kterým bude znemožněn jakýkoliv úraz. Požadovati

na obviněném, aby počítal s těmito podle mínění stížnosti nepravděpodobnými okolnostmi znamenalo by prý požadovati od něho kromobyčejnou opatrnost.

Výtka rovněž neobstojí. Podle nenapadeného zjištění rozsudku věděl obžalovaný, že se při moření vytvářejí páry, jichž vdechování je životu nebezpečné. Jestliže pověřil touto nebezpečnou prací v oddělení, které mu svěřeno nebylo, dělníka, který v mořírně nebyl zaměstnán a nebyl zapracován v tomto oboru, aniž ho poučil, jak se moření provádí, a aniž se vůbec přesvědčil, byť i jen dotazem, zda je s touto prací obeznámen, a jestliže nedal mu příkaz ani poučení, že má mořiti za součinnosti osoby zkušené, je nasnadě, že si uvědomiti mohl a při náležité svědomitosti a opatrnosti, k níž byl povinen jako tovární mistr už podle svého povolání a postavení a dále podle výslovného předpisu čl. 7 pracovního řádu strojírny a slévárny B. v H., si uvědomiti měl, že může svým jednáním přivoditi nebezpečí pro život, zdraví a tělesnou bezpečnost uvedeného dělníka. Tato možnost postřehu, že pachatel může svým jednáním (nebo opominutím) přivoditi řečené ohrožení, stačí k naplnění subjektivní skutkové podstaty, o niž jde. Není třeba, aby pachatel předvídal výsledek sám nebo dokonce, aby si uvědomil (mohl uvědomiti), jakým způsobem nastane. Předpoklad obžalovaného, že snad jiní lidé budou na svých místech a zachovají opatrnost jim přikázanou, nehledě k tomu, že nebyl ani obžalovaným přesně tvrzen, byl by jen neodůvodněným spoléháním na to, že jiné osoby zabrání následkům vlastní nedbalosti obžalovaného, a nemohl by ho zbaviti odpovědnosti. — — —

Odůvodněná je však zmateční stížnost státního zastupitelství, která napadá z důvodů zmatečnosti podle § 281, čís. 5 a 9 a) tr. ř. rozsudek ve výroku zprošťujícím obžalovaného B.

Prvý soud zprostil tohoto obžalovaného na podkladě těchto skutečností a úvah:

1. že se B. jako majitel továrny zabývá toliko obchodní a nikoli též technickou stránkou podniku, kdežto technické vedení má Ing. R. a mimo to je činný v podniku jako vedoucí mistr Š., který řídí veškerou výrobu v závodě a má při ní odpovědnost. Poněvadž pro technické řízení jest určen věci znalý inženýr a jiný odborník odpovídá za řízení celé výroby, takže celá technická stránka spočívala na odborně kvalifikovaných silách, na které se musil spolehnouti při rozsahu svého podniku, nelze podle mínění prvého soudu požadovati na B., aby se staral o tuto technickou stránku věci, a proto nelze ho ani činiti odpovědným za nedostatek určitých bezpečnostních opatření v mořírně;

2. že moření kovových odlitků, při němž jedině se vytvářejí jedovaté výpary a při němž tudíž jedině může býti řeč o ohrožení dělníků při jeho provádění, bylo konáno vždy na volném prostranství a nikoli v uzamčené místnosti, v níž je prováděl zemřelý D., který ostatně měl přikázánu práci v jiném oddělení;

3. že nebylo zjištěno, že obžalovaný věděl o nějakých dřívějších případech poškození dělníků na zdraví při moření mosazných odlitků;

4. že si usmrcený D. počínal při moření tak neodborně, že k úrazu mohlo dojíti i při sebedokonalejších bezpečnostních opatřeních.

V bodě č. 1 vytýká stížnost rozsudku právem nedostatečné a proto nesprávné právní posouzení.

Trestnost opominutí — a jen opominutí je dáváno za vinu a přichází v úvahu u obžalovaného B. — nastává (jen) tehdy, měla-li dotčená osoba povinnost k ochraně právního statku buď následkem zákonného nebo jinak pro ni závazného předpisu (ku př. nařízení živnostenských dohlédacích úřadů) nebo následkem toho, že přivodila positivním jednáním stav věci, z něhož nastalo nebezpečí pro právní statek, a uskutečnila tím aspoň jednu z positivních příčin, z nichž došlo k jeho ohrožení a pak i poruše. Positivním jednáním onoho rázu je obzvláště také používání dělníka k pracem, jichž konání je nutně neb aspoň pravidelně spojeno s nebezpečím pro tělesnou bezpečnost, život nebo zdraví dělníka. Povinnost zabezpečiti dělníka znamená učiniti taková opatření, kterými se omezuje nebezpečí na nejmenší míru, která je s prací, o niž jde, spojena a do které možno a dlužno spoléhati na to, že nebezpečí čelí sám dělník osvědčením pozornosti a opatrnosti náležející mu stejně jako podnikateli (Sb. n. s. tr. čís. 3484, 4030).

Třeba se obžalovaný B. zúčastnil osobně na vedení svého podniku (po stránce obchodní), jak rozsudek sám zjišťuje, nelze od něho ovšem požadovati všechen dozor nad podnikem a takovou povinnost, jaká musí býti požadována od podnikatele, který provozuje živnost osobně, když jde podle zjištění rozsudku o podnik provozovaný po továrnicku. Takový požadavek činil by nemožným podnikání po továrnicku provozované, připuštěné právním řádem, a nebylo by jej lze (stejně jako požadavek, aby podnikatel sám měl odborné znalosti a způsobilost potřebnou pro osobní provoz) uvésti v soulad ani s předpisem § 55 živn. řádu, jenž dovoluje, ovšem za šetření náležitostí tam uvedených, za jichž nešetření tedy podnikatel odpovídá stejně jako za nedbalost při výběru svých zástupců (zřízení náměstka), ani s nařízením platným pro živnosti tohoto druhu, jakou provozoval podle zjištění rozsudku obžalovaný B. a jež byly tímto nařízením prohlášeny za koncesované, totiž s nařízením ze 17. dubna 1935, čís. 83 Sb. z. a n., jež nabylo podle § 20 účinnosti v den vyhlášení, totiž dnem 26. dubna 1935 (tedy přede dnem souzeného úrazu, stavšího se 4. května 1935), a které ustanovuje v § 2, odst. 2, že při podniku provozovaném po továrnicku stačí, podá-li průkaz způsobilosti náměstek (obchodvedoucí). Než ustanovením odborníků pro technické vedení, i kdyby při něm bylo šetřeno zákonem předepsaných náležitostí, nezbavuje se majitel podniku všech povinností, které mu vzcházejí z provozu podniku k ochraně života, zdraví a bezpečnosti dělníků. To platí zvláště o povinnostech, které mu živnostenský řád osobně ukládá. Především tu přichází k platnosti ustanovení § 74 živn. řádu (»Jeder Gewerbeinhaber ist verpflichtet...«), které obsahuje v prvém odstavci všeobecnou povinnost majitele živnosti a v dalších odstavcích uvádí příkladmo nejdůležitější opatření k ochraně dělnictva, zvláště také jeho povinnost učiniti opatření čelící škodlivým výparům

způsobem, kterým by bylo co nejvíce chráněno zdraví pomocných dělníků. K provedení tohoto ustanovení — rovněž majitele živnosti osobně zavazujícího — byly vydány všeobecné předpisy k ochraně zdraví a života pomocných dělníků nařízením z 23. listopadu 1905, čís. 176 ř. z., kterých musí býti podle § 1, odst. 1 bezpodmínečně dbáno a která tudíž předpisují nejmenší míru opatrnosti a povinnosti uložené majiteli živnosti. Odst. 21 posléze uvedeného ministerského nařízení stanoví pod nadpisem »Umělé větrání«, že v závodech, v nichž se vyvíjejí škodlivé plyny, páry nebo dýmy, mají býti opatření k zamezení nepříznivých vlivů a je-li toho třeba, mají býti plyny odssávány na místě jejich vzniku. Ostavec 23 pak nařizuje používání ochranných masek při práci s jedovatými výpary. Stejně náleží majiteli podniku, aby se postaral o živnostenské schválení provozovny, nařízené v § 25 živn. řádu pro podniky tam uvedené a v §§ 7 a 8 nař. čís. 83/1935 Sb. z. a n. výslovně pro podniky toho druhu, jakým byl podnik obžalovaného. Rozsudek zřejmě připouští, že místnost, o niž jde, nebyla schválena živnostenským úřadem a že nebylo v ní ochranných opatření, která jsou zmíněnými předpisy nařízena. Poněvadž povinnost k jejich zřízení a k vyžádání schválení místnosti, bylo-li třeba, náleží majiteli živnosti podle zvláště vyhlášeného předpisu živnostenského řádu, není zásadně na závadu odpovědnosti obžalovaného B., že v jeho závodě byly činny odborné osoby v rozsudku uvedené, z nichž Ing. R. byl, jak plyne ze spisů, zetěm tohoto obžalovaného. O vyloučení jeho odpovědnosti za nedostatek schválení provozovny, pokud se týče používání její v nezajištěném stavu před povolením a bez žádosti za povolení, — na podkladě které by byly živnostenské úřady podle povahy věci nařídily ochranná opatření a upozornily tak na to, čeho zákonné předpisy a povaha provozu vyžadují k zabezpečení dělníků — mohlo by býti uvažováno, kdyby byl poměr některé z uvedených osob v podniku obžalovaného B. takový, že by jim uložena byla povinnost ke splnění příkazů živnostenského řádu, k úplnému výkonu práv majitele a k plnění jeho povinností a kdyby vedle plné moci měly též samy k disposici prostředky, aby skutečně mohly vyhověti zákonným nebo podobným příkazům (Sb. n. s. tr. č. 389). V tomto směru však rozsudek, který ani neuvádí, kdy jmenované osoby byly ustanoveny, neobsahuje žádných bližších zjištění. Zprošťuje-li pak přes to obžalovaného z důvodu uvedeného výše pod č. 1, je právně mylný a je mu důvodně vytýkán v tomto bodě zmatek podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. — — —

Čís. 6347.

Zvláštním prospěchem ve smyslu § 486 b), čís. 3 tr. zák. je každá hmotná výhoda, kterou se zmenšuje újma hrozící věřiteli z vyrovnání, ať již byla poskytnuta přímo nebo zastřeně (u příležitosti jiné, jinak dovolené smlouvy); nemusí záležeti v poskytnutí úplaty v hotovosti nebo záruky.